

ימי לימוד תנ"ך

לאורה של תורת ארץ ישראל

לע"נ סיון דבורי בן בשט ז"ל

שמשון - משיח ה'

הרב חגי לונדין

שופטים יג:

(א) ויספו בני ישראל לעשות הרע בעיני ה' ויתנם ה' ביד פלשתים ארבעים שנה:

בראשית י: (יג) ומצרים ילד את לודים ואת ענמים ואת להבים ואת נפתחים: (יד) ואת פתרסים ואת כסלחים אשר יצאו משם פלשתים ואת כפתרים: **רש"י:** שהיו פתרוסים וכסלוחים מחליפין משכב נשותיהם אלו לאלו ויצאו מהם פלשתים.

(ב) והיה איש אחד מצרעה ממשפחת הדני ושמו מנוח ואשתו עקרה ולא ילדה:

בראשית ל: (א) ותרא רחל כי לא ילדה ליעקב ותקנא רחל באחיתה ותאמר אל יעקב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי: (ו) ותאמר רחל דבני אלהים וגם שמע בקלי ויתן לי בן על כן קראה שמו דן: **בראשית מט:** (טז) דן ידן עמו כאחד שבטי ישראל: (יז) יהי דן נחש עלי דרך שפיפן עלי ארח הנשך עקבי סוס ויפל רכבו אחרו.

(ג) וירא מלאך ה' אל האשה ויאמר אליה הנה נא את עקרה ולא ילדת והרית וילדת בן:

(ד) ועתה השמרי נא ואל תשתי יין ושכר ואל תאכלי כל טמא:

(ה) כי הנך הרה וילדת בן ומורה לא יעלה על ראשו כי נזיר אלהים יהיה הנער מן הבטן והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים: (ו) ותבא האשה ותאמר לאישה לאמר איש האלהים בא אלי ומראהו כמראה מלאך האלהים נורא מאד ולא שאלתיהו אי מזה הוא ואת שמו לא הגיד לי:...

(יח) ויאמר לו מלאך ה' למה זה תשאל לשמי והוא פלאי:...

(כד) ותלד האשה בן ותקרא את שמו שמשון ויגדל הנער ויברכהו ה':

(כה) ותחל רוח ה' לפעמו במחנה דן בין צרעה ובין אשתאל:

מורה נבוכים ב מה: שילוח לאיש עזר אלוהי שיניעהו ויזרזהו למעשה טוב גדול כהצלת קהל חשוב.. זאת תיקרא רוח ה', וזה האיש אשר ילוח אליו זה העניין יאמר עליו שצלחה עליו רוח ה'...וזאת היא מדרגת שופטי ישראל כולם ונאמר בשמשון ותצלח עליו רוח ה'.

שופטים יד:

(א) וירד שמשון תמנתה וירא אשה בתמנתה מבנות פלשתים:

במדבר רבה פרשה צח: לפי שהיה יעקב אבינו רואה אותו וסבור בו שהוא מלך המשיח.

(ב) ויעל ויגד לאביו ולאמו ויאמר אשה ראיתי בתמנתה מבנות פלשתים ועתה קחו אותה לי לאשה:

רלב"ג: והנה אמור חז"ל שהוא גיירה תחילה כי חלילה למי שהוא שופט ישראל שיתגאל בבנות פלשתים.

עין איה שבת, פרק ה, סימנים עא-עט: "הנפש הגדולה הזאת של מלך החכמה, שחפצה לדלג על הררי עד של ההתפתחות האיטית השתולה על פי עצת עליון בתולדה האנושית, ולהבליע תקופות גדולות של אלפי שנים בתקופה קצרה של ימי ממלכתו, הוא מצא לנכון לפניו, לא לבד להקיף את כל המדע העיוני והמעשי, הוא ידע היטב, כי הרגש ועצם החיים הם עמוקים עוד ומסובכים יותר מכל מדע, ובכל עוזו החכמה צריכים שבילי עצמות טיב החיים להכבש, למען נדע ברב כח להעלותם, לשלבם אל אותה הרוממות הנעוצה ברוממותן של ישראל. על כן הרחיב את החיים מצד העדנה והרגש שמצוי באשה, בכלל בינה יתירה שנתן בה הקדוש ברוך הוא יותר מבאיש".

(ה) וירד שמשון ואביו ואמו תמנתה ויבאו עד כרמי תמנתה והנה כפיר אריות שאג לקראתו:

(ו) ותצלח עליו רוח ה' וישפעהו כשסע הגדי ומאומה אין בידו ולא הגיד לאביו ולאמו את אשר עשה:

(ח) וישב מימים לקחתה ויסר לראות את מפלת הארז והנה עדת דברים בגוית הארז ודבש:

ימי לימוד תנ"ך

לאורה של תורת ארץ ישראל

לע"נ סיון דברי בן בשט ז"ל

(ט) וירדהו אל כפיו וילך הלוך ואכל וילך אל אביו ואל אמו ויתן להם ויאכלו ולא הגיד להם כי מגוית האריה רדה הדבש:

מהר"ל דרוש לשבת הגדול: וכאשר ראה שמשון כי המעשה הזה הוא סימן שיהיה מנצח את פלישתים אמר להם זאת החידה.

שופטים טו

(א) ויהי מימים בימי קציר חטים ויפקד שמשון את אשתו בגדי עדים ויאמר אבא אל אשתי החדרה ולא נתנו אביה לבוא:

(ב) ויאמר אביה אמר אמרתי כי שנא שנאתה ואתננה למרעך הלא אחתה הקטנה טובה ממנה תהי נא לך תחתיה:

(ג) ויאמר להם שמשון נקיתי הפעם מפלשתים כי עשה אני עמם רעה:

(ד) וילך שמשון וילכד שלש מאות שועלים ויקח לפדים ויפן זנב אל זנב וישם לפיד אחד בין שני הזנבות בתוך:

(ה) ויבער אש בלפידים וישלח בקמות פלשתים ויבער מגדיש ועד קמה ועד כרם זית:

מלבי"ם: רמז להם כי כן שמו לפיד בינו לבין אשתו כמו שכתוב 'היחתה איש אש מחיקו'. סוטה י, א: אמר שמשון יבא מי שחוזר לאחוריו ויפרע מפלישתים שחזרו בשבועתן.

(ו) ויאמרו פלשתים מי עשה זאת ויאמרו שמשון חתן התמני כי לקח את אשתו ויתנה למרעהו ויעלו פלשתים וישרפו אותה ואת אביה באש:

(ז) ויאמר להם שמשון אם תעשון כזאת כי אם נקמתי בכם ואחר אהדל:

(ח) ויך אותם שוק על ירך מכה גדולה וירד וישב בסעיף סלע עיטם:

(ט) ויעלו פלשתים ויחנו ביהודה וינטשו בלחי:

(י) ויאמרו איש יהודה למה עליכם עלינו ויאמרו לאסור את שמשון עלינו לעשות לו כאשר עשה לנו:

(יא) וירדו שלשת אלפים איש מיהודה אל סעיף סלע עיטם ויאמרו לשמשון הלא ידעת כי משלים בנו פלשתים ומה זאת עשית לנו ויאמר להם כאשר עשו לי כן עשית להם:

(יב) ויאמרו לו לאסרך וירדנו לתתך ביד פלשתים ויאמר להם שמשון השבעו לי פן תפגעו בי אתם:

(יג) ויאמרו לו לאמר לא כי אסר נאסרך ונתנוך בידם והמת לא נמיתך ויאסרהו בשנים עבתיים ויעלוהו מן הסלע:

(יד) הוא בא עד לחי ופלשתים הריעו לקראתו ותצלח עליו רוח ה' ותהינה העבתיים אשר על זרועותיו כפשתים אשר בערו באש וימסו אסוריו מעל ידיו:

(טו) וימצא לחי חמור טריה וישלח ידו ויקחה ויך בה אלף איש:

(טז) ויאמר שמשון בלחי החמור חמור חמרתים בלחי החמור הפיתי אלף איש:

מלבי"ם: נפלו חמרים מעם הדומה לחמור.

(יח) ויצמא מאד ויקרא אל ה' ויאמר אתה נתת ביד עבדך את התשועה הגדלה הזאת ועתה אמות בצמא ונפלתי ביד הערלים:

(יט) ויבקע אלהים את המכתש אשר בלחי ויצאו ממנו מים וישת ותשב רוחו ויחי על כן קרא שמה עין הקורא אשר בלחי עד היום הזה:

רש"י: 'עין הקורא' - מעיין שבא על ידי זעקת הקורא אל ה'

(כ) וישפט את ישראל בימי פלשתים עשרים שנה:

שופטים טז

(א) וילך שמשון עזתה וירא שם אשה זונה ויבא אליה:

מהר"ל (חידושי אגדות סוטה ב): יש לך לדעת ולהבין השם הזה, שהיה תחילת קלקולו בעזה, שהיא לשון עוז וחוזק, כי במידה זאת היה חטא שמשון.

(ב) לעזתים לאמר בא שמשון הנה ויסבו ויארבו לו כל הלילה בשער העיר ויתחרשו כל הלילה לאמר עד אור הבקר והרגנהו:

(ג) וישכב שמשון עד חצי הלילה ויקם בחצי הלילה ויאחז בדלתות שער העיר ובשתי המזוזות ויסעם עם הבריח וישם על כתפיו ויעלם אל ראש ההר אשר על פני חברון:

ימי לימוד תנ"ך

לאורה של תורת ארץ ישראל

לע"נ סיון דברי בן בשט ז"ל

(ד) ויהי אחרי כן ויאהב אשה בנחל שורק ושמה דלילה:

רבי צדוק הכהן (ישראל קדושים סימנים טו-נו): ושמשון בטח בגבורתו ותוקפו לתור אחרי עיניו וליבו כי היה בטוח בנפשו שהוא קדוש בתולדתו ומבטן... וחשב דגם זה מה' שרוצה השם יתברך שיניח מקום ליצר להיכנס בקרבו ולהסיתו ועם כל זה הוא יתגבר עליו בכוח השתדלות אדם, ככל צדיקי עולם הכובשים את יצרם.

(ה) ויעלו אליה סרני פלשתים ויאמרו לה פתי אותו וראי במה כחו גדול ובמה נוכל לו ואסרנוהו לענותו ואנחנו נתן לך איש אלף ומאה כסף:

(ו) ותאמר דלילה אל שמשון הגידה נא לי במה כחך גדול ובמה תאסר לענותך:

(ז) ויאמר אליה שמשון אם יאסרני בשבעה יתרים לחים אשר לא חרבו וחליתי והייתי כאחד האדם:

סוכה נב, א): יצר הרע, בתחילה דומה לחוט ולבסוף דומה כעבותות העגלה.

(ח) ויעלו לה סרני פלשתים שבעה יתרים לחים אשר לא חרבו ותאסרהו בהם:

(ט) והארב ישב לה בחדר ותאמר אליו פלשתים עליך שמשון וינתק את היתרים כאשר ינתק פתיל הנערת בהריחו אש ולא נודע כחו: (י) ותאמר דלילה אל שמשון הנה התלת בי ותדבר אלי כזבים עתה הגידה נא לי במה תאסר:

(יא) ויאמר אליה אם אסור יאסרוני בעבתיים חדשים אשר לא נעשה בהם מלאכה וחליתי והייתי כאחד האדם:

(יב) ותקח דלילה עבתיים חדשים ותאסרהו בהם ותאמר אליו פלשתים עליך שמשון והארב ישב בחדר וינתקם מעל זרעתי כחוט: (יג) ותאמר דלילה אל שמשון עד הנה התלת בי ותדבר אלי כזבים הגידה לי במה תאסר ויאמר אליה אם תארגי את שבע מחלפות ראשי עם המסכת:

(יד) ותתקע ביתד ותאמר אליו פלשתים עליך שמשון וייקץ משנתו ויסע את היתד הארג ואת המסכת:

(טו) ותאמר אליו איך תאמר אהבתיך ולבך אין אתי זה שלש פעמים התלת בי ולא הגדת לי במה כחך גדול:

(טז) ויהי כי הציקה לו בדבריה כל הימים ותאלצהו ותקצר נפשו למות:

(יז) ויגד לה את כל לבו ויאמר לה מורה לא עלה על ראשי כי נזיר אלהים אני מבטן אמי אם גלחתי וסר ממני כחי וחליתי והייתי ככל האדם:

רד"ק: כמו שהיה עושה בכל פעם ופעם, שהיה מקיץ בשנתו ומתחזק, כן חשב לעשות הפעם הזאת ולהתחזק.

(יט) ותישנהו על ברכיה ותקרא לאיש ותגלח את שבע מחלפות ראשו ותחל לענותו ויסר כחו מעליו:

(כ) ותאמר פלשתים עליך שמשון ויקץ משנתו ויאמר אצא כפעם בפעם ואנער והוא לא ידע כי ה' סר מעליו:

(כא) ויאחזוהו פלשתים וינקרו את עיניו ויורידו אותו עזתה ויאסרוהו בנחשתיים ויהי טוחן בבית האסורים:

סוטה י, א): כל אחד ואחד הביא לו את אשתו לבית האסורים כדי שתתעבר ממנו.

(כג) וסרני פלשתים נאספו לזבח זבח גדול לדגון אלהיהם ולשמחה ויאמרו נתן אלהינו בידנו את שמשון אויבנו:

(כד) ויהי כטוב לבם ויאמרו קראו לשמשון וישחק לנו ויקראו לשמשון מבית האסורים ויצחק לפניהם ויעמידו אותו בין העמודים:

מצודות דוד: 'וישחק לנו' – ישמח אותנו בסיפור גבורותיו וכדומה.

(כו) ויאמר שמשון אל הנער המחזיק בידו הניחה אותי והמשני את העמדים אשר הבית נכון עליהם ואשען עליהם:

(כז) ויקרא שמשון אל ה' ויאמר אדני ה' זכרני נא ויחזקני נא אך הפעם הזה האלהים ואנקמה נקם אחת משתי עיני מפלשתים:

(כח) וילפת שמשון את שני עמודי התורן אשר הבית נכון עליהם ויסמך עליהם אחד בימינו ואחד בשמאלו:

(ל) ויאמר שמשון תמות נפשי עם פלשתים ויט בכח ויפל הבית על הסרנים ועל כל העם אשר בו ויהיו המתים אשר המית במותו רבים מאשר המית בחייו:

אגרות הראיה ד, פט: ושמשון נשתבח בגבורת גופו הוא קדוש ה'. ומתוך הצורך הגדול של התגברות הקדושה בעולם באחרית הימים על ידי כנסת ישראל, מוכרחת גם הגבורה הגופנית להתעורר ברוב כוח. ועל עובדי ה' באמת החובה מוטלת לזכור את היסוד הפנימי של הגבורה - בגבורה קדומה ברוחניות... כל העבודה הזו היא נמשכת מקדושת נזיר אלוהים שמשון הגיבור משיח ה'.